

ІДЕНТИФІКАЦІЯ СТАНУ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ІНДИКАТОРІВ ТА ЇХ ПОРОГОВОГО ЗНАЧЕННЯ

Н. С. ПЕДЧЕНКО, доктор економічних наук, професор;

В. Ю. СТРИЛЕЦЬ, кандидат економічних наук, доцент;

Л. А. ЛУГІВСЬКА

(Вищий навчальний заклад Укоопспілки

«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. Метою статті є визначення індикаторів та їх порогових значень під час оцінки стану боргової безпеки України. **Методика дослідження.** Для досягнення поставленої мети використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. У ході визначення індикаторів і порогових значень ідентифікації стану боргової безпеки України використано методи наукової абстракції та порівняльного аналізу. Дослідження сучасного стану боргової безпеки країни здійснено на основі методів порівняльного й ретроспективного аналізу. **Результати.** У статті проведено порівняльний аналіз існуючих методик ідентифікації боргової безпеки країни за допомогою відносних показників (індикаторів) та їх порогових значень. **Практична значущість результатів дослідження.** Визначені у статті індикатори боргової безпеки та їх порогове значення дозволять гармонізувати боргову політику з потребами стимулювання інвестиційної й інноваційної активності держави та завданням максимізації добробуту в довгостроковому періоді.

Ключові слова: індикатори, порогове значення, ідентифікація, боргова безпека держави.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Визначення рівня боргової безпеки та її вплив на сталий економічний розвиток є метою економічної політики урядів усіх країн. Боргова безпека й економічний розвиток країни тісно пов'язані між собою через державний бюджет, інвестиції, заощадження, податки, відсоткові ставки. Ключовим завданням, пов'язаним із використанням державних запозичень у якості одного з інструментів формування сталого економічного розвитку української економіки, є наукове обґрунтування і методологічно правильне визначення індикаторів боргової безпеки та їх порогового значення під час ідентифікації стану боргової безпеки країни.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Вітчизняні науковці розглядають забезпечення боргової безпеки через розробку механізму реалізації боргової політики країни та виокремлення відповідних критеріїв для оцінки її ефективності. Так, О. В. Царук пропонує

концептуальні основи та статистичні індикатори оцінки боргової безпеки держави [12], А. М. Мних розглядає питання стратегічної діяльності держави в управлінні державним боргом [7], Л. Я. Бенч визначає боргову політику в Україні через реалії та перспективи [1]. Проте важливим, на нашу думку, є визначення граничних значень індикаторів боргової безпеки для її зміцнення в контексті економічного розвитку країни.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення індикаторів та їх порогових значень під час оцінки стану боргової безпеки України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Визначення пріоритетних напрямів зміцнення боргової безпеки має проводитися на основі оцінки рівня індикаторів і встановлення їх порогових значень. Індикатори боргової безпеки є найбільш об'єктивним інструментом визначення впливу державного боргу на фінансово-економічне

становище держави. У науковій літературі виділяють абсолютні та відносні показники боргової безпеки [1, 2, 4, 11]. При цьому основним абсолютним показником боргової безпеки є обсяг державного та гарантованого боргу, а серед відносних показників виділяють показники структури державного боргу, а також індикатори боргової безпеки [11].

Наразі найбільш розповсюдженими у світовій практиці методиками визначення рівня безпечного боргового навантаження та платоспроможності є мінімальна стандартна модель Світового банку та модель боргової безпеки МВФ, де наводяться основні боргові індикатори, які визначають граничний розмір державного боргу та платежів за ним. Економісти Світового банку пропонують власні критерії для порівняння обсягу зовнішнього боргу держави з її економічним становищем [2]:

1) кредитні кошти повинні інвестуватися у продуктивну сферу економіки та повністю відшкодувати витрати на обслуговування боргу («позитивна прибутковість інвестицій»). В Україні склалася ситуація, коли державний борг використовується не з метою фінансування інвестицій, а для покриття дефіциту державного бюджету та виплат за поточними

боргами. Ступінь окупності державних капіталовкладень вважається невідомим. При цьому складно встановити взаємозв'язок між державними запозиченнями й капіталовкладеннями, а тому даний підхід деякі науковці вважають недоцільним [5]. Оскільки номінальні та реальні процентні ставки за боргом є досить високими, то його обслуговування в майбутньому буде досить складним завданням для економіки;

2) загальні національні заощадження мають перевищувати загальні національні інвестиції на суму процентів за попередніми запозиченнями;

3) держава повинна забезпечувати високий рівень кредитоспроможності для залучення фінансових ресурсів ззовні та зменшення «суверенного ризику».

За допомогою даних критеріїв можна оцінити діяльність виконавчої влади у сфері управління державним боргом, а саме: умови обслуговування боргових зобов'язань, стабільність виконання запланованих параметрів державного бюджету, тенденції монетарної політики та траєкторію економічного зростання.

Світовий банк для оцінки боргової безпеки держави має свою систему показників (табл. 1).

Таблиця 1

Система індикаторів боргової безпеки, розроблена Світовим банком [3]

Показник	Формула	Економічний зміст
Відношення валового зовнішнього боргу до експорту товарів і послуг	EDT/XGS	Демонструє відносну довгострокову спроможність держави акумулювати валютні надходження без додаткового пресингу на сальдо платіжного балансу
Відношення валового зовнішнього боргу до ВВП	EDT/GNP	Показує загальний рівень боргової складової економіки
Відношення загальних платежів щодо обслуговування боргу до експорту товарів і послуг	TDS/XGS	Коефіцієнт обслуговування боргу, що показує, яка частина валютних надходжень спрямовується у сферу погашення боргу
Відношення відсоткових платежів до ВВП	INT/GNP	Визначає можливість обслуговування зовнішнього боргу
Відношення відсоткових платежів до експорту товарів і послуг	INT/XGS	Визначає частину валютних надходжень, які використовуються на обслуговування боргу
Відношення міжнародних резервів до валового зовнішнього боргу	RES/EDT	Показує, чи може країна використовувати свої резерви (і яку їх частину) для погашення зовнішнього боргу
Відношення міжнародних резервів до імпорту товарів	RES/MGS	Відображає запас фінансової міцності держави
Відношення короткострокового боргу до валового зовнішнього боргу	Short-term / EDT	Показує, яку частку становить короткостроковий борг у загальній сумі зовнішнього боргу
Відношення боргу міжнародним організаціям до валового зовнішнього боргу	Multilateral / EDT	Відображає частку заборгованості міжнародним фінансовим організаціям у загальній сумі зовнішнього боргу або свого роду залежність держави від фінансування цими організаціями

Так, Міжнародний валютний фонд у виданні «Статистика зовнішнього державного боргу: керівництво для укладачів та користувачів» виділяє п'ять груп індикаторів боргової безпеки (табл. 2).

Методика МВФ дозволяє оцінити ліквідність і платоспроможність держави, заборгованість

державного, фінансового та приватного секторів економіки. Безперечно, така методика є більш інформативною й дає змогу всебічно проаналізувати стан економіки держави в цілому. Проте поданий перелік індикаторів належить суто до економічної сфери, а, як відомо, державний борг здатний впливати й на соціальні процеси.

Таблиця 2

Боргові індикатори Міжнародного валютного фонду [13]

Група	Індикатор
I. Індикатори платоспроможності (Solvency)	Покриття відсоткових платежів (Interest service ratio)
	Зовнішній борг до експорту (External debt to exports)
	Зовнішній борг до ВВП (External debt over GDP)
	Нинішня вартість боргу до експорту (Present value of debt over exports)
	Нинішня вартість боргу до доходів бюджету (Present value of debt over fiscal revenue)
	Обслуговування боргу до експорту (Debt service over exports)
II. Індикатори ліквідності (Liquidity)	Міжнародні резерви до короткострокового боргу (International reserves to short-term debt)
	Відношення короткострокового боргу до загальної величини боргу (Ratio of short-term debt to total outstanding debt)
III. Індикатори заборгованості державного сектора (Public sector indicators)	Обслуговування боргу державного сектора до експорту (Public sector debt service over exports)
	Державний борг до ВВП чи податкових доходів (Public debt over GDP or tax revenues)
	Середній строк погашення неконцесійного боргу (борг перед МФО) (Average maturity of nonconcessional debt)
	Частка боргу номінованого в іноземній валюті у загальній величині боргу (Foreign currency debt over total debt)
IV. Індикатори заборгованості фінансового сектора (Financial sector indicators)	Відкрита валютна позиція (Open foreign exchange position)
	Невідповідність строків надходжень і виплат в іноземній валюті (Foreign currency maturity mismatch)
	Валові валютні зобов'язання (Gross foreign currency liabilities)
V. Індикатори заборгованості приватного сектора (Corporate sector indicators)	Лeverидж (Leverage)
	Відношення відсотків до грошового потоку (Interest over cashflow)
	Частка короткострокового боргу в загальній величині боргу (Short-term debt over total term debt)
	Рентабельність активів (Return on assets (before tax and interest))
	Чистий грошовий потік в іноземній валюті до сукупного грошового потоку (Net foreign currency cashflow over total cashflow)
	Відношення чистого боргу в іноземній валюті до капіталу (Net foreign currency debt over equity)

На нашу думку, індикатори (показники) боргової безпеки, з одного боку, повинні входити до складу загальної системи показників економічної безпеки, а з іншого – відображати чітку картину управління державним і гарантованим боргом країни. Так, в Україні для визначення

економічно безпечного рівня державного боргу використовують індикатори, які систематизовано та затверджено наказом Міністерства економіки України «Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» від 29 жовтня 2013 року N 1277 [8] (табл. 3).

Таблиця 3

Індикатори та порогові значення індикаторів стану боргової безпеки України [9]

Показник	Розрахунок	Джерело інформації
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	Обсяг державного та гарантованого боргу, млн грн / ВВП, млн грн x 100	Статистичні матеріали щодо стану державного боргу України, Мінфін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=325755 Експрес-випуск «Валовий внутрішній продукт України» (видання Держстату)
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	Обсяг валового зовнішнього боргу, млн. дол. США x середній Індекс ЕМВІ (Emerging Markets Bond Index) + Україна курс гривні до долара США/ВВП, млн грн x 100	Валовий зовнішній борг України, Національний банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44466 Експрес-випуск «Валовий внутрішній продукт України» (видання Держстату) Середній курс гривні, Національний банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44446
Середньозважена дохідність облігацій внутрішньої державної позики на первинному ринку, %	–	Дохідність ОВДП на первинному ринку, Національний банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44580
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу, %	Обсяг офіційних резервних активів, млн дол. США/ обсяг валового зовнішнього боргу, млн дол. США x 100	Група індексів: ЕМВІ+, Інформаційне агентство Cbonds [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cbonds.info/ua/rus/index/index_detail/group_id/1 Огляд депозитних корпорацій, Національний банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44579 Валовий зовнішній борг України, Національний банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44466

Згідно з цим наказом, боргова безпека держави – це такий рівень внутрішньої та зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування й ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень, а також оптимального співвідношення між ними, достатній для вирішення нагально соціально-економічних потреб, що не загрожує втратою суверенітету й руйнуванням вітчизняної фінансової системи [9].

На рівень боргової безпеки впливають такі чинники:

- ступінь інформаційного та нормативно-правового забезпечення боргової політики держави;
- стратегія боргової політики держави;
- структура державного боргу;
- рівень соціально-економічного розвитку;
- напрям політичного та економічного курсу держави;
- «борговий досвід» держави тощо [11].

Слід відзначити, що до 2013 року основними індикаторами для розрахунку боргового навантаження, платоспроможності та визна-

чення показників боргової безпеки в Україні були дев'ять показників [9], які потім були змінені:

- відношення загального обсягу державного боргу до ВВП;
- відношення обсягу зовнішнього боргу до ВВП;
- рівень зовнішньої заборгованості на одну особу;
- відношення державного зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг;
- відношення відсоткових платежів з обслуговування зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг;
- відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до доходу державного бюджету;
- відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП;
- відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування внутрішнього боргу до доходів державного бюджету;
- відношення заборгованості уряду за державними цінними паперами до ВВП.

З аналітичною метою показники боргового навантаження і платоспроможності прийнято обмежувати пороговими або граничними значеннями, оскільки до певних меж ситуація із впливом боргу на економіку й фінансово-кредитну сферу країни загалом може перебувати під контролем держави, однак перевищення

цих меж призводить до виникнення і поглиблення кризових явищ у країні [10].

Нормативні значення рівня індикаторів боргової безпеки наведено в табл. 4.

Нами проведено розрахунок індикаторів боргової безпеки України та порівняння їх із нормативними значеннями (табл. 5).

Таблиця 4

Нормативні значення рівня індикаторів боргової безпеки [9]

Найменування індикатора, одиниця виміру	Характеристичні значення індикатора									
	$X^L_{\text{крит}}$	$X^L_{\text{небезп}}$	$X^L_{\text{нездв}}$	$X^L_{\text{здв}}$	$X^L_{\text{опт}}$	$X^R_{\text{опт}}$	$X^R_{\text{здв}}$	$X^R_{\text{нездв}}$	$X^R_{\text{небезп}}$	$X^R_{\text{крит}}$
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	–	–	–	–	–	20	30	40	50	60
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	–	–	–	–	–	40	45	55	60	70
Середньозважена дохідність ОВДП на первинному ринку, %	–	–	–	–	–	4	5	7	9	11
Індекс ЕМВІ+Україна	–	–	–	–	–	200	300	500	700	1000
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу, %	20	36	41	45	50	–	–	–	–	–

Примітка: x_0 – величина індикатора, яка характеризується як мінімальний або абсолютно небезпечний рівень економічної безпеки та за якої рівень боргової безпеки дорівнює 0;

$X_{\text{крит}}$ – величина індикатора, яка характеризується як критичний рівень боргової безпеки та за якої рівень боргової безпеки дорівнює 0,2, або 20 % оптимального значення;

$X_{\text{небезп}}$ – величина індикатора, яка характеризується як небезпечний рівень боргової безпеки та за якої рівень боргової безпеки дорівнює 0,4, або 40 % оптимального значення;

$X_{\text{нездв}}$ – величина індикатора, яка характеризується як незадовільний рівень боргової безпеки та за якої рівень боргової безпеки дорівнює 0,6, або 60 % оптимального значення;

$X_{\text{здв}}$ – величина індикатора, яка характеризується як задовільний рівень боргової безпеки та за якої рівень боргової безпеки дорівнює 0,8, або 80 % оптимального значення;

$X_{\text{опт}}$ – величина індикатора, яка характеризується як оптимальний рівень боргової безпеки та за якої рівень боргової безпеки дорівнює 1, тобто дорівнює оптимальному значенню.

Таблиця 5

Показники стану індикаторів боргової безпеки України у 2014–2016 рр. [складено автором на основі даних [9, 14]]

Індикатор	2014 рік	2015 рік	2016 рік	Динаміка нормалізованих значень	Зона безпеки
Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	69,4	79,1	81,0	Зростає	Небезпечна зона
Рівень безпеки 1-го індикатора	Критичний				

Продовж. табл. 5

Індикатор	2014 рік	2015 рік	2016 рік	Динаміка нормалізованих значень	Зона безпеки
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	93,9	131,3	121,8	Зростає	Небезпечна зона
Рівень безпеки 2-го індикатора	Критичний				
Середньозважена дохідність облігацій внутрішньої державної позики (далі – ОВДП) на первинному ринку, %	15,2	17,0	14,9	Зменшується	Небезпечна зона
Рівень безпеки 3-го індикатора	Критичний				
Індекс ЕМВІ+Україна, б.п.	2226	2375	860	Зменшується	Небезпечна зона
Рівень безпеки 4-го індикатора	Критичний		Небезпечний		
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу, %	6,0	11,2	13,7	Зростає	Небезпечна зона
Рівень безпеки 5-го індикатора	Критичний				

Результати свідчать, що протягом 2014–2016 рр. країна знаходилася в небезпечній зоні боргової безпеки, а значення всіх індикаторів, окрім індексу ЕМВІ у 2016 р., перевищували критичне порогове значення.

Попри негативні тенденції, уряд продовжує брати на себе боргові зобов'язання та не змінює вектору боргової політики, що може призвести до негативних наслідків. Окрім цього, невідповідність індикаторів боргової безпеки реальному стану боргової політики потребує перегляду системи показників, що використовуються під час оцінки боргової безпеки та коригування їх нормативних значень.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Для України важливим завданням є підтримання стабільного рівня боргового навантаження, зменшення зовнішнього державного боргу й використання нових позикових фінансових ресурсів для фінансування інвестиційних та інституційних державних програм розвитку в умовах середньострокової боргової стратегії. Усе це неможливо без об'єктивної оцінки стану боргової безпеки на основі розрахунку індикаторів. Проведене дослідження визначило наявність різних методик ідентифікації боргової безпеки, проте перевагою української методики є її інтегрованість з іншими індикаторами економічної безпеки країни. Перспективами подальших досліджень є визначення системних дій підвищення рівня боргової безпеки, що мають містити ряд заходів у сфері покращення управління державним боргом, оптимізації його структури за валютою, строками погашення, видами зобов'язань та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бенч Л. Я. Боргова політика в Україні: реалії та перспективи / Л. Я. Бенч, Р. М. Корнацька // Бізнес Інформ. – 2014. – № 2. – С. 35–39.
2. Богдан Т. П. Боргова політика держави в умовах глобальної нестабільності / Т. П. Богдан // Економіка України. – 2013. – № 2 (615). – С. 4–17.
3. Інформація офіційного сайту Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/reference> (дата звернення: 12.09.16). – Назва з екрана.
4. Козюк В. В. Державний борг в умовах ринкової трансформації економіки України : монографія / В. В. Козюк – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 238 с.
5. Лубкей Н. Аналіз стану боргової безпеки України на сучасному етапі [Електронний ресурс] / Н. Лубкей. – Режим доступу: <http://library.tneu.edu.ua/> (дата звернення: 12.02.17). – Назва з екрана.
6. Лугівська Л. А. Сутність поняття «боргова політика держави» / Л. А. Лугівська, Н. С. Педченко // Науковий вісник ПУЕТ. Сер. : Економічні науки. – 2012. – № 2 (53). – С. 12–18.
7. Мних А. М. До питань стратегічної діяльності держави в управлінні державним боргом [Електронний ресурс] / А. М. Мних.

- Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/agroin/2010_10-12/MNYCH.pdf (дата звернення: 12.09.16). – Назва з екрана.
8. Про бюджетну класифікацію [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 14 січня 2011 року № 11. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-byudzhettu-klasifikaciyu-doc43737.html> (дата звернення: 09.09.16). – Назва з екрана.
  9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-zatverdzhennjametodichnih-rekomendacii-shodo-rozrahunku-doc168080.html> (дата звернення: 16.10.2016). – Назва з екрана.
  10. Селезнев А. З. Государственный долг и внешние активы : учеб. пособие / Селезнев А. З. // под ред. В. Ю. Катасонова. – Москва : ИНФРА-М, 2010. – 284 с.
  11. Селіверстова І. О. Боргова безпека як елемент фінансової безпеки держави / І. О. Селіверстова, О. Ю. Лашенко, С. І. Шапошнікова // Проблеми системного підходу в економіці. – 2010. – № 3. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2010_3/Laschenko_310.htm (дата звернення: 16.10.2016). – Назва з екрана.
  12. Царук О. В. Концептуальні основи та статистичні індикатори оцінки боргової безпеки держави / О. В. Царук // Світ фінансів. – 2007. – № 1. – С. 46–50.
  13. External debt statistics: guide for compilers and users // Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2009. – 309 p.
  14. Інформація Мінекономрозвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 1.05.2017). – Назва з екрана.
  1. Bench, L. Ya (2014). Borhova polityka v Ukraini: realii ta perspektyvy [Debt policy in Ukraine: realities and prospects]. *Biznes Inform – Business Inform*, 2, 35–39 [in Ukrainian].
  2. Bohdan, T. P (2013). Borhova polityka derzhavy v umovakh hlobalnoi nestabilnosti [Debt policy of the state in the global instability]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 2 (615), 4–17 [in Ukrainian].
  3. Sait Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy [Site of the State statistics Committee of Ukraine]. (n.d.). *ukrstat.hov.ua*. Retrieved from ukrstat.hov.ua. (accessed 12 September 2016) [in Ukrainian].
  4. Kozyuk, V. V. (2002). *Derzhavnyy borh v umovakh rynkovoyi transformatsiyi ekonomiky Ukrayiny [State debt in the conditions of the market transformation of the Ukrainian economy]*. Ternopil': Kart-blansh [in Ukrainian].
  5. Lubkey, N. (n.d.). Analiz stanu borhovoyi bezpeky Ukrayiny na suchasnomu etapi [An analysis of the state of debt security of Ukraine at the present stage]. Retrieved from <http://library.tne.edu.ua/> (accessed 12 February 2017) [in Ukrainian].
  6. Luhivska, L. A., Pedchenko, N. S. (2012). Sutnist poniattia «borhova polityka derzhavy» [Mnykh, A. M. (n.d.). Do pytan stratehichnoi diialnosti derzhavy v upravlinni derzhavnym borhom [Issues of strategic activities of the state in the management of public debt]. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/agroin/2010_10-12/MNYCH.pdf (accessed 12 September 2016) [in Ukrainian].
  7. Pro byudzhettu klasyfikatsiyu: Nakaz Ministerstva Finansiv Ukrayiny vid 14 sichnya 2011 roku № 11 [On the budget classification: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated January 14, 2011, № 11]. Retrieved from <http://document.ua/pro-byudzhettu-klasifikaciyu-doc43737.html> (accessed 9 September 2016) [in Ukrainian].
  8. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo rozrahunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy vid 29 zhovtnia 2013 roku № 1277 [On approval of guidance on the calculation of economic security of Ukraine Order of the Ministry of

REFERENCES

- Economic Development and Trade of Ukraine dated October 29, 2013 № 1277]. Retrieved from <http://document.ua/pro-zatverdzhennjametodichnih-rekomendacii-shodo-rozrahunku-doc168080.html> (accessed 16 October 2016) [in Ukrainian].
9. Seleznev, A. Z. (2010). Hosudarstvennyy dolh y vneshnye aktyvy [Public debt and external assets]. V. Yu. Katasonov (Ed.). Moscow : YNFRA-M [in Russian].
  10. Seliverstova, I. O., Lashchenko, O. Yu. & Shaposhnikova, S. I. (2010). Borhova bezpeka yak element finansovoyi bezpeky derzhavy [Debt security as an element of financial security of the state]. *Problemy systemnoho pidkholu v ekonomitsi – Problems of the system approach in the economy*, 3. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2010_3/Laschenko_310.htm (accessed 16 October 2016) [in Ukrainian].
  11. Tsaruk, O. V. (2007). Kontseptualni osnovy ta statystychni indykatory otsinky borhovoї bezpeky derzhavy [External debt statistics: guide for compilers and users. (2009). Washington, D.C.: International Monetary Fund.
  12. Sait Minekonpolitiki [Site of the Ministry of Economic development and trade of Ukraine]. (n.d.). <http://www.me.gov.ua>. Retrieved from <http://www.me.gov.ua> (accessed 1 May 2017) [in Ukrainian].

Н. С. Педченко, доктор економічних наук, професор; **В. Ю. Стрелець**, кандидат економічних наук, доцент; **Л. А. Лугівська** (Вишнєє навчальне закладення Укоопсоюзу «Полтавський університет економіки і торгівлі»). **Ідентифікація стану довгової безпеки України на основі індикаторів і їх порогового значення.**

Анотація. Целью статті є визначення індикаторів і їх порогових значень при оцінці стану довгової безпеки України. **Методика дослідження.** Для досягнення поставленої мети використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження. При визначенні індикаторів і порогових значень ідентифікації стану довгової безпеки України були використано методи наукової абстракції і порівняльного аналізу. Дослідження сучасного стану довгової безпеки країни здійснено на основі методів порівняльного і ретроспективного аналізу. **Результати.** В статті проведено порівняльний аналіз існуючих методик ідентифікації довгової безпеки країни з допомогою відносних показувачів (індикаторів) і їх порогових значень. **Практична значимість результатів дослідження.** Визначені в статті індикатори довгової безпеки і їх порогове значення дозволять гармонізувати довгову політику з потребами стимулювання інвестиційної і інноваційної активності держави і завданням максимізації благосостану в довгостроковому періоді.

Ключові слова: індикатори, порогове значення, ідентифікація, довгова безпека держави.

N. Pedchenko, Dc. Econ. Sci., Professor; **V. Strilec**, Cand. Econ. Sci., Docent; **L. Lygivska** (Poltava University of Economics and Trade). **Identification of the state of debt security of Ukraine on the basis of indicators and their threshold value.**

Annotation. The purpose of this article is to determine the indicators and their threshold values in assessing the state of debt security of Ukraine. **Methodology of research.** In order to achieve this goal, general scientific and special research methods were used. The methods of scientific abstraction and comparative analysis were used to determine the indicators and threshold values for identifying the state of debt security in Ukraine. Studies of the current state of debt security of the country were carried out on the basis of comparative and retrospective analysis methods. **Findings.** In the article a comparative analysis of existing methods of identification of debt security of the country is carried out with the use of relative indicators (indicators) and their threshold values. **Practical value.** The indicators of debt security have been identified in the article and their threshold value will allow to harmonize the debt policy with the needs to stimulate investment and innovation activity of the state and the tasks of maximizing welfare in the long-term.

Keywords: indicator, threshold value, identification, debt security of the state.